

האגודה לזכויות האזרח בישראל

29.12.2002

לבטל תקנות המכפילות פי 10 את האגרות שישלמו בני זוג של אזרחים ישראלים

האגודה עתרה ב- 29.12.02 לבג"ץ נגד שר הפנים ושר האוצר בדרישה לבטל את התקנות החדשות, המכפילות פי עשרה את האגרות שישלמו בני זוג של אזרחים ישראלים בגין בקשה לקבלת מעמד קבע מכוח נישואין. ההעלאה הגבוהה מהווה פגיעה קשה בזכות לחיי משפחה

האגודה לזכויות האזרח עתרה ב- 29.12.02 לבג"ץ נגד שר הפנים ושר האוצר בדרישה לבטל את התיקון לתקנות האזרחות ולתקנות הכניסה לישראל המעלות את האגרות, המשולמות בגין בקשה לקבלת מעמד של קבע מכוח נישואין, בשיעורים הנעים בין 400% ל- 900%. התקנות ייכנסו לתוקף בתאריך 4 בינואר 2003, ולכן מבקש בעתירה עו"ד אבנר פינצ'וק מהאגודה לזכויות האזרח להוציא צו ביניים המשהה את תוקפן של התקנות עד לאחר הכרעה בעתירה, או לחילופין, לאסור על שר הפנים לגבות אגרות בשיעורים הנקובים בתקנות. עוד מבוקש מבג"ץ בעתירה להורות על קיום דיון מוקדם ככל האפשר.

בעתירה מציין עו"ד פינצ'וק, כי אזרחים ותושבים ישראלים הנישאים לבני זוג זרים ורוצים להקים עמם בית בישראל, מבקשים מן המדינה לאפשר לבן זוגם הזר מעמד של קבע, כלומר, מעמד של אזרח או של תושב. בחודש אוקטובר 2002 התקין שר הפנים תקנות חדשות המתקנות את התקנות המקוריות, ובהתאם להן הועלו שיעורי האגרות: האגרה בגין בקשה להתאזרחות מכוח נישואין עלתה פי עשרה – 1,325 ש"ח במקום 135 ש"ח, ואילו האגרה בגין בקשה לקבלת מעמד של תושב קבע מכוח נישואין עלתה "רק" פי חמישה – 2,325 ש"ח במקום 550 ש"ח. עו"ד פינצ'וק מדגיש, כי ההעלאה החריגה חלה אך ורק על אלה המבקשים לאזרח את בחיר ליבם הזר על מנת לחיות עמו חיי משפחה בישראל. לעומתם, יתר הזרים המבקשים להתאזרח בישראל – אלה שלא נישאו לישראל, יוסיפו לשלם את האגרה הנמוכה הנהוגה מימים ימימה, וכמוהם גם המבקשים לקבל מעמד של תושב קבע שלא נישאו לישראלים.

עו"ד פינצ'וק מפרט בעתירה, כי קבלת מעמד של קבע מכוח נישואין היא נגזרת של הזכות לחיי משפחה, ולכן העלאת האגרות בשיעור כה גדול מהווה פגיעה קשה בזכות זו. יתרה מכך, מוסיף עו"ד פינצ'וק, אזרחים ותושבים רבים, שנזקקים לבקשה מעין זו, באים משכבות מוחלשות, שהפגיעה בהם, בעקבות ההעלאה, תהיה גדולה פי עשרות מונים. עו"ד פינצ'וק מציין בעתירה, כי ההעלאה המבהילה והפתאומית בשיעורי האגרות היא אחד משורה של צעדים שננקטו לאחרונה על ידי משרד הפנים במטרה להצר ולסכל את זכותם של אזרחים ותושבים ישראלים לחיי משפחה. צעד זה, כך מודגש בעתירה, לוקה בשיקולים זרים ובחוסר סבירות ומידתיות קיצוניים.

משרד הפנים נוהג מזה שנים להערים קשיים בדרכם של ישראלים המבקשים לממש את זכותם לחיי משפחה ולהקנות לבן זוגם הזר מעמד של אזרח. לפני כ- 3 שנים העמיד בג"ץ במרכז פסק הדין בענין סטמקה את הזכות לחיי משפחה. בהתאם לזאת קבע בית המשפט, כי על שר הפנים להקל את המדיניות הנוקשה שננקטה כלפי זרים שנישאו לישראלים. בעקבות פסיקה זו נאלץ משרד הפנים להודיע על נוהל התאזרחות חדש, המהווה אמנם שיפור לעומת קודמו, אך עדיין פוגע קשות בזכות לחיי משפחה. על פי הנוהל החדש, לאחר תשלום האגרה, ובתום ארבע שנים, שבמהלכן הוא עובר בדיקות, אמור בן הזוג הזר לקבל אזרחות ישראלית. בעתירה מציין עו"ד פינצ'וק, כי מאז נקבע הנוהל טרם חלפו ארבע שנים וחצי, ולמיטב ידיעתה של האגודה, טרם זכה איש לקבל אזרחות במסגרתו. הליך דומה, אך ארוך יותר, עוברים גם בני זוגם הזרים של תושבי קבע בישראל.

עו"ד פינצ'וק מפרט בעתירה, כי מדובר על דרך תלאות וייסורים, אותה נאלצים לעבור המבקשים לממש את זכותם לחיי משפחה בניסיונם להקנות לבחיר ליבם מעמד חוקי בישראל, ולחיות לצדו ביציבות ובביטחון ככל המשפחות. בני הזוג נדרשים להגיע מדי שנה למשרד הפנים ולהוכיח בכל פעם מחדש כי כוננו את קשרי הזוגיות בתום לב, וכי בקשתם לאזרח את בן הזוג הזר נועדה אך ורק למען

יוכלו לחיות יחדיו חיי משפחה משגשגים בישראל. בכל פעם הם נשלחים לאתר אינספור קבלות, תעודות, אישורים של רשויות שונות ומסמכים רבים אחרים, שיאשרו את עובדת חייהם המשותפים. הם מפסידים ימי עבודה וזמן יקר, משאירים מאחור את ילדיהם שנולדו עם השנים, ממתינים בתורים ארוכים ונושאים לא אחת בתשלומים שונים, עד שעולה בידם לאחוז באחד מתוך שלל המסמכים שנדרשו להמציא. פעמים רבות מתארכים פרקי הזמן שנקבעו לכל אחד משלבי התהליך מסיבות בירוקרטיות, ועקב כך מתארכת עוד יותר דרך הייסורים של אזרחים שנישאו לזרים.

האגרה המכבידה, מדגיש עו"ד פינצ'וק, מוסיפה עוד משא כבד לזה שכבר ממילא מוטל על כתפיהם של בני הזוג והמשפחות. זהו נטל כבד מנושא, שיש לבטלו בשל הפגיעה החמורה בזכות לחיי משפחה – זכות יסוד, הזוכה להגנה רחבה ביותר במשפט הבינלאומי והישראלי. זכות זו, כך קבע בית המשפט העליון בעבר, הינה גם חלק מזכותו החוקתית של כל אדם לכבוד, המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

עוד מצויין בעתירה, כי האגרות הגבוהות מפלות את האזרחים הישראלים המבקשים לאזרח את בן זוגם הזר לעומת עולים חדשים. בשני המקרים נדרש משרד הפנים להשקיע עבודה ומאמצים בטיפול בבקשות לקבל מעמד של אזרח, אך בעוד שעולים חדשים אינם נדרשים לשאת בעלויות הטיפול, נדרשים האזרחים הישראליים לשלם תמורתן אגרה גבוהה ביותר.

בג"ץ 11161/02 האגודה לזכויות האזרח בישראל נגד שר הפנים